

Regeringskansliet
Näringsdepartementet

Yttrande över Slutbetänkande av konkurrenskraftsutredningen, SOU 2015:15

Länsstyrelsen i Östergötland lämnar följande synpunkter över slutbetänkandet av konkurrenskraftsutredningen.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen anser att livsmedelsproduktion är en mycket viktig fråga för Sverige som land och för utvecklingen av landsbygden och näringslivet på lokal och regional nivå.

Livsmedelsproduktionen behöver öka och för att möjliggöra det krävs, som utredningen påpekar, att insatser inom olika områden genomförs för att stärka konkurrenskraften inom primärproduktionen. Att livsmedelsproduktionen och även konkurrenskraften behöver öka beskrivs i utredningen och länsstyrelsen vill poängtera att beredskapsskäl och tillgång på säkra livsmedel är viktiga delar i en strategi för konkurrenskraft. Att belysa vilken miljöpåverkan livsmedelsproduktionen ger beroende på var och på vilket sätt produktionen sker är också viktigt att ha med i en strategi.

Utredningen har tagit fram många åtgärder som är bra för att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft och Länsstyrelsen bedömer att utredningen är gedigen och att olika aspekter beskrivs på ett bra och objektiva sätt. Länsstyrelsen stödjer därför generellt de förslag som utredningen lagt fram samt de övergripande delarna om behovet att ta fram en långsiktig plan för konkurrenskraften inom jordbruk och trädgård.

Länsstyrelsen är också mycket positiv till att ett helhetsgrepp över livsmedelskedjans potential tas genom arbetet med den nationella livsmedelsstrategin som nu pågår samt att förslagen i konkurrenskraftsutredningen blir en del av den kommande livsmedelsstrategin. Då vissa näringsgrenar inom primärproduktionen idag har mycket dålig lönsamhet anser länsstyrelsen att vissa åtgärder för förbättrad konkurrenskraft inte kan vänta in en färdig livsmedelsstrategi innan de påbörjas utan att flera åtgärder från utredningen behöver sättas igång omgående.

Kraftfulla åtgärder som har tydliga mål är viktiga delar tillsammans med åtgärder för ökad samhällsförståelse för vikten av aktivt lantbruk göra finns förutsättningar för att förbättra konkurrenskraften. Viktiga faktorer som Länsstyrelsen vill föra fram, utöver de konkreta förslagen i utredningen, för att på kunna bryta de negativa spiralerna som flera produktionsgrenar befinner sig i är:

- Långsiktighet i förutsättningar som rör allt företagande såsom skatter, avgifter och regelverk samt regelverk kopplade till specifika verksamheter.
- Ändra bilden hos samhället och myndigheter till att se produktionsmedlen jord, skog och vatten som viktiga tillväxtfaktorer för landet, regioner och kommuner. Länsstyrelsen tycker att t ex miljöbalkens krav på hänsyn till bevarande av jordbruksmark ofta uppfattas som begränsande så åtgärder för att förändra synsättet till att fler ska se förutsättningar för livsmedelsproduktion som en potential för tillväxt behöver göras. Detta kan vara ett sätt att få livsmedelsproduktionens förutsättningar att komma högre upp på agendan inom fler politikområden än vad som sker idag och att sammanvägning och prioritering av olika mål behöver göras i större utsträckning.
- Prioriteringar av åtgärder utifrån bedömd effekt på konkurrenskraften behöver göras och ställas mot hur svårt eller kostsamt det är att genomföra. Detta behöver göras på en övergripande nivå där också olika intressen vägs samman.

Viktiga områdena som Länsstyrelsen särskilt vill lyfta fram för en förbättrad konkurrenskraft är:

- Ökade offentliga satsningar på behovsdriven FoU med koppling till primärproduktionen. Allt från nationell växtförädling till hur rådgivning och innovationsprocesser ska bedrivas på bästa sätt.
- Att nationella prioriteringar som kan göras inom EU:s struktur- och investeringsfonder används för mesta möjliga effekt på konkurrenskraften. I flera av förslagen som utredaren presenterar inom de olika fokusområdena så föreslås att genomförandet av förslagen ska ske inom befintliga anslag. Länsstyrelsen anser att det behövs avsättas extra medel för att kunna genomföra flera av åtgärderna.
- Fortsätta arbetet med att få fram fler vägar för att få till riskkapital samt mjuka medel som kan behövas i olika steg inom innovationsprocesser och för företagare som vill satsa på nya verksamheter.
- Balansen mellan vad som ska regleras i lag och vad som ska ske på frivillig väg inom branschen är också viktigt att ta ställning till vid förändringar för att förbättra konkurrenskraften.

Synpunkter på förslag i utredningen

Då Länsstyrelsen generellt är positiv till förslagen i utredningen kommenteras nedan endast vissa av förslagen där Länsstyrelsen vill ge specifika synpunkter.

Kap 3 Företagande

I Östergötland är medelarealen på lantbruken förhållandevis högt och Länsstyrelsen vill betona det som också utredningen kommit fram till företag av olika storlek behöver kunna vara konkurrenskraftiga. Länsstyrelsen ser en fara i att lägga för stor vikt till att skapa konkurrenskraft genom storleksrationalisering.

Länsstyrelsen är positiv till förslagen att se över jordförvärvslagstiftningen men vill påpeka vikten av vad som behöver tas hänsyn till innan förändringar i större format genomförs. Utredningen av jordförvärvslagen behöver tydligt belysa de positiva effekter för lokala jordbruksföretag och för landsbygdens samhällen som kan höra till lagen. Inte minst gäller det vem som ska kunna ha tillgång till produktionsmedlen jord, skog och vatten och hur ägandet av dessa tillgångar påverkar utvecklingen av landsbygden såväl som för samhället i stort. Här finns koppling till Länsstyrelsens övergripande synpunkt om att livsmedelsproduktion också behöver ses som en beredskapsfråga.

Länsstyrelsen delar utredarens förbehåll avseende markägares koppling till bygden, markpriser samt sociala och miljörelaterade konsekvenser.

Kap 4 Regler och villkor

Djurskydd

Länsstyrelsen ser en risk med att harmonisera svenska djurskyddsregler med EU:s regelverk om det medför att vi inte samtidigt ger konsumenter bra argument till att betala mer för det som producerats i Sverige. Förändringar på EU-nivån vad gäller djurskyddsregler finns på förslag men beslut om hur vilken väg Sverige ska välja gällande nationella regler gå beror till del av vilka förändringar som faktiskt sker på EU-nivå. Länsstyrelsen vill betona vikten av att fortsätta med mycket restriktiv användning av antibiotika i animalieproduktionen ur ett folkhälsoperspektiv. En fortsatt låg antibiotikaförbrukning förutsätter en god djurhälsa vilken i sin tur bygger på ett gott djurskydd. Nuvarande lägre beläggningsgrad bland produktionsdjuren i Sverige än övriga Europa har givit oss det goda antibiotikaläge vi har i Sverige idag. Större djurenheter ger ett högre smittryck vilket även kan äventyra vår unika salmonellafrihet som också är ett viktigt konkurrensmedel såväl inom som utom landet.

Viktigt att en tydlig plan finns för hur en övergång till EU-nivån gällande djurskyddslagstiftning i så fall ska gå till för att fortsatt ha tydliga mervärden för svenskproducerade råvaror som konsumenterna är villiga att betala för.

Länsstyrelsen uppfattar att konsumenter blivit mer medvetna och villiga att betala för produkter som producerats enligt svenska regelverk under en period och det är därför värt att fortsätta förmedla att olika sätt att producera livsmedel påverkar folkhälsan långsiktigt.

Kap 6 Kunskap och innovation

Länsstyrelsen vill peka på vikten av behovsdriven forskning på olika sätt behöver stärkas och också hur ny kunskap ska föras ut till primärproducenter på bästa sätt.

Sverige behöver också välja väg för vilka förädlingstekniker som ska vara tillåtna och Länsstyrelsen anser att större vikt behöver läggas på att ha ett vetenskapligt förhållningssätt till användning av GMO. För den långsiktiga utvecklingen av hur livsmedelsproduktionen kan ske på ett så miljöeffektivt sätt som möjligt kan GMO och nyare tekniker vara en viktig väg som också kan ge konkurrenskraftsfördelar.

För att kunna nya innovationer göra insteg på en marknad anser Länsstyrelsen att det behövs tillgång till mjuka medel eller riskkapital att tillgå för branschen.

Länsstyrelsen vill poängtera att rådgivning är viktig för den enskilde företagaren och att informationen behöver vara förpackade utifrån det enskilda företags förutsättningar. Rådgivningen behöver också utvärderas och bli mer evidensbaserad mot idag för att möta behoven framöver.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Elisabeth Nilsson efter föredragning av lantbruksdirektör Jonas Källming. I den slutliga handläggningen har även länsveterinär Maria Leclercq, samhällsbyggnadsdirektör Jan Persson samt planeringsdirektör Madeleine Söderstedt Sjöberg deltagit.

Elisabeth Nilsson
Landshövding

Jonas Källming
Lantbruksdirektör